

LULEÅ KOMMUN
Räddningstjänsten
U Römbäck, säkerhetschef

2017-06-15

Om dammen brister

”Kortversion” av Luleå kommuns
dammhaveriplan

1 Inledning

Sannolikheten för att ett dammbrott inträffar i Luleälven bedöms vara mycket liten, men konsekvenserna blir dock mycket allvarliga. Luleå kommun deltar därför i Länsstyrelsens Älvgrupp som bland annat svarar dammhaveriplanering i samverkan med berörda kommuner och samhällsaktörer. Arbetet sker fortlöpande som en del av planeringen för så kallade extraordinära händelser som till exempel långvarigt elavbrott, pandemi, begränsningar i färskvattenleveranser och dammhaveri.

Syftet med planeringen är att skapa ett tydligt underlag som ska underlätta hanteringen för krisledningsorganisationen vid ett dammbrott. Underlaget ska ge kommunen en god beredskap för att kunna fatta bra och relevanta beslut, att kunna genomföra besluten, hantera akuta åtgärder, utföra räddningsinsatser, utrymma befolkningen och ha en väl fungerande samverkan med andra berörda aktörer. Planeringen ska också klargöra ansvar och roller för alla parter som involveras vid dammbrott.

2 Högkonsekvensdammar

I Luleälven finns några dammar som vid ett dammbrott medför stora konsekvenser för befolkning och infrastruktur i älvdalen. Det är Suorva, Porjus och Messaure i Stora Luleälven och Letsi och Seitevare i Lilla Luleälven. I de sifferangivelser som anges ingår att havsvattennivån är +1,5 meter över normalt och vattennivån når kulmen efter 36 timmar.

Dammhaveriplanen går igenom konsekvenser för befolkning, vägar, broar, samhällsviktig verksamhet, ställverk mm.

Suorvadammen

Regleringsdammarna vid Suorva har det vattenmagasin som innehåller mest vatten i Luleälven. Vid ett dammbrott i Suorva beräknas efterhand även dammarna nedströms gå till brott. Prioritering vid detta scenario är omedelbar utrymning av Luleå tätort, vilket rör drygt 60 000 invånare. Infrastrukturen kommer att påverkas och stora delar av länet blir utan elektricitet och telefoni inom några timmar efter konstaterat dammbrott, vilket försvårar utrymningen markant.

Det tar cirka ett dygn innan vattnet börjar stiga i Luleå men det rör sig inte om någon flodvåg. Vattnet stiger enligt beräkningarna upp till åtta meter norr om Gäddvik och några meter lägre vid stadshalvön, bland annat beroende på uppdamning vid Gäddviksströmmen.

Porjus, Messaure och Letsi

Det blir inte lika stora konsekvenser och vattenståndshöjning vid dammbrott i Porjus, Messaure och Letsi som vid haveri i Suorva. Det blir även här en dominoeffekt där dammar nedströms beräknas gå till brott när överströmning sker vid respektive damm. Vattnet når kusten efter betydligt kortare tid, för Messaures del efter åtta timmar. Om dessa dammar går till brott beräknas högst 5 000 invånare behöva evakueras i Luleå kommun. Främst delar av Avan, Södra Sunderbyn, Stadsön, Mjölkudden och Främre Skurholmen.

Seitevare

När det gäller skillnader mot Suorva blir det inte lika stora konsekvenser och vattenståndshöjning. Precis som vid tidigare nämnda dammar blir det en dominoeffekt där dammar som ligger nedströms Seitevare damm går till brott. Ett stort antal Luleåbor tvingas därför utrymma. Framför allt boende i bostadsområdena Avan, Södra Sunderbyn, Stadsön, Mjölkudden, Notviken, Björkskatan, Porsön, Örnäset och Främre Skurholmen.

3 Utrymning av Luleå

Om kommunens krisledningsnämnd beslutar om utrymning på grund av dammbrott, långvarigt elbortfall eller stora driftstörningar i fjärrvärmeleveranser finns följande planering för kommuninvånarna.

- Bergnäset utrymmer via väg 94 till Arvidsjaur.
- Bergviken utrymmer via väg 94 till Arjeplog.
Porsön, Björkskatan och Bensbyn utrymmer via E4 till Piteå.
- Centrum, Östermalm, Lulsundet, Gammelstad, Sunderbyn, Rutvik och Persön utrymmer via E4 till Skellefteå.
- Hertsön, Lerbäcken, Kvarnbäcken, Örnäset, Skurholmen, Malmudden, Svartöstan, Lövskatan, Kronan, Bälinge, Avan samt övriga berörda byar utrymmer via E4 till Umeå/Vännäs.
- Mjölkudden, Notviken och Karlsvik utrymmer via E4 mot Skellefteå, därefter vägarna 95, 370 och 365 till Lycksele.
- Man kan även utrymma till vänner i andra orter. Sörbyarna, Råneå och byar omkring Råneå har sannolikt elektricitet österifrån och behöver inte utrymma.

De mottagande kommunerna har inventerat sin kapacitet och genom kommunfullmäktigebeslut åtagit sig att ordna husrum med enklare boende i sporthallar, skolor och likanande samt mat under några dagar. Mottagande kommun registrerar alla utrymda och försvunna personer anmäls till Polisen, telefon 114 14. Luleåborna kommer sedan att erbjudas annat boende, kanske i semesterorter i fjällvärlden.

En särskild broschyr "Om dammen brister" skickades hösten 2012 ut till alla hushåll i Luleå och Boden. Broschyren finns att hämta på kommunens hemsida www.lulea.se.

4 Vad ska man tänka på som privatperson?

Meddelande om dammbrott ges i tätorten via utomhussignalen "Viktigt meddelande".

När man hör signalen ska man lyssna på radions P4 som ger information om vad som behöver göras. Information ges också via kommunens webbsida. De boende i byarna har inga tyfoner utan där ges information endast via webb och radio/TV.

Vid beslutad utrymning kommer vård- och omsorgsboenden, gruppboendestäder, personer med hemtjänst samt andra med vårdbehov att få hjälp av Luleå kommun att utrymma till Piteå kommun. Annan kommunal verksamhet som skolor stängs. Luleå lokaltrafiks bussar kör enligt tidtabell under två timmar och bistår sedan med transporter. Har man släkt eller vänner som inte berörs av dammbrottet i Luleå älvdal kan man självklart resa till dem.

Luleåborna ska utrymma söderut efter E4 och västerut efter väg 94 och bodensarna utrymmer österut. Var och en svarar för sin egen transport och bistår om möjligt grannar och hjälpbehövande. Vid utrymning bör man ta med liggunderlag, sovsäck, toalettartiklar, medicin, pengar, värdehandlingar och legitimation. Man bör räkna med att bli borta flera veckor.

Samtidigt som Luleå utrymmer gör också Boden och vissa delar av Jokkmokks och Gällivare kommuner det. Sunderby sjukhus utryms till Piteå älvdals sjukhus och transportresurserna fördelas mellan berörda kommuner och landstinget.

5 Kommunal krisledning

Luleås krisledningsorganisation är uppbyggd för att vara robust vid kriser. Det finns därför en central krisledningsstab som består av tjänstepersoner i olika funktioner och en politisk krisledningsnämnd som kan sammankallas vid en

extraordinära händelse som stort dammhaveri i Luleälven. Stab och krisledningsnämnd bistås av förvaltningarnas och bolagens krisledningsorganisationer. Dessa och andra stödverksamheter förväntas sammantaget kunna hantera extraordinära händelser eller kriser på ett kompetent och förtroendeingivande sätt.

Krisledningsorganisationen revideras när så behövs, senast 2016 och dokumentet finns på kommunens webb www.lulea.se.

